

GD0101-ÇEŞİT ISLAHI VE YERLİ TOHURLUK ÜRETİMİNİN ARTIRILMASI

1. Genel Çerçeve

Bitkisel üretimin temel girdisi olan tohumluk verimli ve kaliteli bir bitkisel üretimin ön koşuludur. Geçmişte dünyada tohumluk ticareti oldukça sınırlı düzeyde yapılırken, özellikle son yirmi yıl içerisinde uluslararası tohumluk sektörü çok hızlı bir büyüme göstermiştir. Uluslararası tohumluk ticaretinin artması, özellikle tohumluk üretim programları yetersiz olan ülkeler için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Türkiye’de tohumluk dış ticaret değerleri incelendiğinde birkaç bitki dışında ihracat değerlerinin ithalat değerlerinden fazla olduğu görülmektedir. Ancak tohumluk üretiminin yeterli veya yerli üretimin yüksek olduğu türler de dahil olmak üzere, önemli tarla bitkilerinin hemen hemen tamamında ağırlıklı olarak yabancı çeşitlerin kullanıldığı görülmektedir. Tarla bitkilerinde tohumluk üretim sistemi genel olarak yüksek kademe tohumluk ithalatı yapılarak ülke içerisinde çoğaltılması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Tohumluk üretimde tam anlamıyla dışa bağımlılıktan kurtulmanın ön koşulu çeşit ıslah programlarının oluşturularak yerli çeşitlerin geliştirilmesidir. Bu nedenle Türkiye için stratejik öneme sahip başlıca tahıllar (buğday, arpa, mısır), endüstri bitkileri (patates, şekerpancarı, ayçiçeği, soya, kolza, pamuk), yemeklik tane baklagiller (nohut, mercimek, kuru fasulye), çayır-mera ve yem bitkilerinde ulusal çeşit ıslah programlarının başlatılması veya yapılan çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Son yıllarda dünyada moleküler genetik ve biyoteknoloji alanında çok hızlı gelişmeler sağlanmış olup çeşit ıslahı ve tohumculuk konusunda söz sahibi ülkelerde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle çeşit ıslah süresinin kısaltılması, seleksiyon çalışmalarının etkinliğinin artırılması ve dünyadaki diğer firmalarla rekabet edilebilmesi için klasik ıslah yöntemleri yanında biyoteknolojik yöntemlerin de ıslah programlarına entegre edilmesi gerekmektedir.

2. Amaç ve Hedefler

Bu çağrının temel amacı, ülkemizde yeterli ve kaliteli gıda temini için stratejik öneme sahip tarla bitkilerinde yerli çeşitlerin ıslah edilmesi ve tohumluk üretiminin artırılarak tohumlukta dışa bağımlılığımızı ortadan kaldırmaktır.

Bu amaç doğrultusunda tarla bitkileri alanında çeşit ıslahı ve tohumluk üretimi konusunda aşağıda verilen konularda projelerin desteklenmesi hedeflenmektedir.

1. Patateste çeşit ıslahı ve tohumluk üretim sistemlerinin oluşturulması
2. Şekerpancarı ebeveyn hatların geliştirilmesi ve çeşit ıslah programının oluşturulması
3. Yemeklik tane baklagiller (nohut, mercimek ve kuru fasulye) yerli gen kaynaklarının değerlendirilmesi ve ıslah programlarının oluşturulması
 - o Kurağa ve antraknoza toleranslı, mekanizasyona uygun iri taneli nohut çeşitlerinin geliştirilmesi
 - o Kışa dayanıklı nohut ve mercimek çeşitlerinin geliştirilmesi
 - o Mercimekte tebeşirleşmeye dayanıklı/toleranslı ve mekanizasyona uygun germplazmaların geliştirilmesi
4. Buğday ve arpada kuraklık ve sıcağa dayanıklı çeşit ıslah programlarının oluşturulması
 - o Yabani buğday türlerinin kültüre alınması, yüksek proteinli ve kaliteli, ekmeklik ve makarnalık buğday çeşitlerinin geliştirilmesi
5. Yağ bitkileri (ayçiçeği, soya, kolza, aspir) çeşit ıslah programlarının oluşturulması
 - o Orobanşa dayanıklı, yüksek oleik asitli ayçiçeği hatların ve çeşitlerinin geliştirilmesi

- o Kuraklığa ve sıcaklığa dayanıklı ayçiçeği hatlarının ve çeşitlerinin geliştirilmesi
 - o Kışlık kolza ve aspir hatların ve çeşitlerinin geliştirilmesi
 - o İkinci ürüne uygun erkenci soya çeşitlerinin geliştirilmesi
6. Pamukta;
- o Lif verimi ve kalitesinin yükseltilmesi çalışmaları
 - o Verticillium'a dayanıklı yeni hat ve çeşitlerin geliştirilmesi
7. Mera tipi çok yıllık yem bitkisi çeşitlerinin ıslahı
8. Orta ve Doğu Anadolu şartlarına uygun, kışlık tek yıllık baklagil yem bitkileri için tür ve alttürler arası melezlemeleri de kapsayan ıslah programlarının oluşturulması
9. Mısırdaki biyotik (cüce ağustos böcekleri ve koçan kurdu) ve abiyotik streslere dayanıklı hat ve hibrit çeşit geliştirme ıslahı
10. Kurağa dayanıklı çim türlerinin saptanması, yeni çeşitlerin ıslahı ve tohumculuğu üzerinde araştırmalar
11. Geleneksel ıslah yöntemleriyle herbisite dayanıklı kültür bitkilerinin geliştirilmesi

Çağrı kapsamında, ileri ıslah hatlarının verim ve kalite performanslarının belirlenerek tescil aşamasına getirilmesine yönelik projeler hazırlanabileceği gibi, değişik çevrelerden genetik materyalin toplanması ve karakterizasyonu, ıslah programlarının oluşturulması, ön-ıslah, anaç ıslahı vb konuların bir veya birkaçının kombine edildiği projeler de sunulabilir.

Çağrı kapsamındaki bitki türlerinde klasik ıslah yöntemleri ile biyoteknolojinin birlikte kullanıldığı ıslah projelerinin hazırlanması beklenmektedir.

3. İlgili Destek Programı

Bu çağrı konusu kapsamında önerilecek projelere "1003-Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı" kapsamında destek verilecektir.

4. Çağrıya Özel Hususlar

Bu çağrı konusu kapsamında önerilen projeler küçük, orta veya büyük ölçekli projeler olarak hazırlanabilir.

İlgili özel sektör kuruluşları ile işbirliği içinde hazırlanmış ve/veya ilgili özel sektör kuruluşlarından aynı/nakdi destek almış olan projelere öncelik (*) verilecektir.

Orta ve büyük ölçekli projelerin birden fazla kurumun yer aldığı alt projelerden oluşması beklenmektedir.

Ekte bakanlık araştırma enstitülerinin ve yeni üniversitelerin (2006 yılından itibaren kurulmuş üniversiteler) katılımının sağlandığı projelere öncelik (*) verilecektir.

(*) Bilimsel değerlendirme sırasında aynı/yaklaşık puan alan proje önerilerinde bütçe imkanları da gözetilerek öncelik sağlanacaktır.

5. Çağrı Takvimi

Tarih	Aşama
15 Haziran 2012	Çağrının Açılışı
07 Eylül 2012	Birinci Aşama Başvuru Son Tarihi
15 Ekim 2012	Birinci Aşama Değerlendirme Sonuçlarının

	Açıklanması
04 Ocak 2013	İkinci Aşama Başvuru Son Tarihi
01 Mart 2013	İkinci Aşama Değerlendirme Sonuçlarının Açıklanması

6. İletişim Bilgileri

Tel	0-312-4685300-2563/1634
e-posta	emre.sari@tubitak.gov.tr

14.06.2012